

Kirkkohallituksen yleiskirje nro 23/2021

29.9.2021

TALOUSARVION VALMISTELUN PERUSTEET VUODELLE 2022

Talouden nykytila

Kansantalouden tilanne on vaihdellut voimakkaasti sen jälkeen, kun yhteiskunnan toiminta alkuvuonna 2020 häiriintyi COVID-19-viruksen aiheuttaman pandemian ja sen torjumiseksi säädettyjen erilaisten rajoitusten vuoksi. Talous oli jo vuoden 2020 kolmannella vuosineljänneksellä toipumassa tautitilanteen väliaikaisesti helpottaessa, mutta tilanne paheni nopeasti taas, kun uusia virusmuunnoksia syntyi. Syksyllä 2020 koronarajoitukset oli otettava uudelleen käyttöön ja ne vaikeuttivat yhteiskunnan toimintaa koko loppuvuoden ajan. Vuonna 2020 kokonaistuotanto laski 2,9 prosenttia.

Kansantalouden tuotanto (BKT) lähti kuitenkin kasvuun jo alkuvuonna 2021 siitäkin huolimatta, että pandemiarajoitukset vaikeuttivat toimintaa monilla toimialoilla edelleen. Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2021 toisella neljänneksellä kansantalouden tuotanto kasvoi 2,1 prosenttia edelliseen vuosineljännekseen verrattuna ja vuoden 2020 vastaavaan ajankohtaan verrattuna 7,5 prosenttia saavuttaen jo kesäkuussa koronapandemiaa edeltäneen tason. Talouden toipuminen on ollut selvästi ennakoitua nopeampaa. Kuluttajat luottavat taas omaan ja Suomen talouteen, mikä on lisännyt yksityistä kulutusta. Koronarajoitusten aikana on syntynyt säästöjä ja patoutuneita tarpeita. Kun palveluille on taas kysyntää eivätkä koronarajoitukset enää rajoita toimintaa, yritystenkin usko tulevaisuuteen on vahvistunut. Positiivisen talouskehityksen ennustetaan jatkuvan, mikä on nostanut bruttokansantuotteen kasvuarvioita.

Valtiovarainministeriö ennusti vielä kesäkuussa (17.6.2021) kuluvan vuoden talouskasvuksi 2,6 prosenttia, mutta tuoreimmat, syyskuussa julkaissut bkt:n kasvuarviot ovat huomattavasti tätä korkeammat. Arviot vaihtelevat Kuntarahoituksen 3,2 prosentista Pellervon taloustutkimuksen 3,7 prosenttiin. Suomen pankki arvioi kasvuksi 3,5 prosenttia ja pankit esimerkiksi Nordea 3,5 ja OP 3,6 prosenttia. Suomen talous on toipumassa pandemian aiheuttamasta kriisistä tavanomaista taantumaa nopeammin.

Kirkollisverotuotto kasvoi 1,7 prosenttia vuonna 2020. Vuonna 2020 kirkollisveroa tilitettiin yhteensä 900,9 miljoonaa euroa. Seurakuntataloudet saivat lisäksi kirkon keskusrahastolta kirkolliskokouksen päätöksellä (13.8.2020) koronapandemian aiheuttamia toimintamuutoksia ja taloudellisia menetyksiä kompensoimaan 3 miljoonan euron yleisavustuksen. Avustus jaettiin seurakunnille laskennallisin perustein seurakuntien jäsenmäärän suhteessa (yleiskirje 24/2020). Seurakunnat saivat koronatilanteen vuoksi keskusrahaston jakamana myös ylimääräisen valtionavustuksen (OKM), joka oli kohdennettu diakoniatoimintaan.

Taloudellinen polarisaatio seurakuntien välillä jatkui vuonna 2020. Vaikka suurimmalla osalla seurakuntatalouksia kirkollisveron tuotto kasvoi, se väheni vajaalla kolmasosalla, eli 88 seurakuntataloudella. Verotuloja kasvattaneita seurakuntatalouksia oli prosentuaalisesti eniten Espoon ja Porvoon hiippakunnissa ja seurakuntatalouksia, joissa verotulot vähenivät, oli prosentuaalisesti eniten Kuopion ja Lapuan hiippakunnissa.

Inflaatio, kuluttajahintojen vuosimuutos, oli heinäkuussa 1,9 % (www.tilastokeskus.fi). Inflaation odotetaan olevan vuonna 2021 noin 1,2–2,0 prosenttia. Vuonna 2022 kuluttajahinnat nousisivat suurin piirtein saman verran eli 1,2–1,7 prosenttia. Ansioihin odotetaan noin 2,5 prosentin kasvua.

Työllisyys on kuluneen vuoden aikana parantunut ja työttömyys on vähentynyt selvästi. Työllisyysaste oli elokuussa 73,4 prosenttia (70,1, 2020). Työllisyysasteen trendi (kausitasoitettu) saavutti heinäkuussa 2021 tason, joka vallitsi ennen koronakriisin puhkeamista helmikuussa 2020 ja vuoden 2021 toisen neljänneksen työllisyysaste oli jopa korkeampi kuin vuoden 2019 toisen neljänneksen vastaava luku. Ennusteen mukaan hallituksen asettama 75 prosentin työllisyystavoite saavutetaan vuonna 2023.

Vuoden 2021 verotilitykset ja palkkasumman kehitys

Elokuussa alkuvuoden 2021 verotulokertymä oli 4,7 % suurempi kuin edellisenä vuonna samaan aikaan. Kirkollisveron jako-osuus pienenee kuitenkin -0,06 prosenttia lokakuussa, mikä vaikuttaa lopulliseen verotulokertymään. Uutta jako-osuutta (2,75) sovelletaan lokakuussa 2021 tehtävistä tilityksistä lähtien ja aiemmin verovuodelta tilitetyt verot oikaistaan vastaamaan uutta jako-osuutta.

Kirkollisverotilityksiä on pitänyt tilanteeseen nähden hyvällä tasolla palkankorotusten seurauksena tapahtunut ansiotason nousu, eläkkeiden nousu sekä valtion koronan vuoksi tekemät tukitoimet. Vaikuttaisi myös, ettei koronan negatiiviset talousvaikutukset kuten työtuntien väheneminen, lomautukset, irtisanomiset ole kohdistuneet niihin ikäryhmiin, joiden kirkkoon kuuluvuus on tyypillisesti korkeinta.

Tilastokeskuksen tietojen (16.9.2021) mukaan koko talouden palkkasumma oli touko-heinäkuussa 8,6 prosenttia suurempi kuin vastaavana ajanjaksona vuotta aiemmin ja 5,3 prosenttia suurempi kuin vuonna 2019. Heinäkuussa koko talouden palkkasumma kasvoi 6,5 prosenttia edellisvuodesta. Vuosi sitten touko-heinäkuussa koko talouden palkkasumma laski 3,1 prosenttia. Palkkasumma kasvoi eniten yksityisen terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluiden (13,2 %), muiden palveluiden (11,9 %), yksityisen koulutuksen (11,5 %), kaupan (9,4 %) ja teollisuuden (7,3 %) toimialoilla. Maltillisimmin palkkasumma kohosi rahoitustoiminnan (3,8 %) ja rakentamisen (5,6 %) toimialoilla.

Yksityisellä sektorilla maksettujen palkkojen summa oli touko-heinäkuussa 10,0 prosenttia suurempi edellisvuoteen verrattuna. Julkisen sektorin palkkasumma oli 6,3 prosenttia suurempi kuin vastaavana ajankohtana vuotta aiemmin. Vuosi sitten touko-heinäkuussa palkkasumma laski yksityisellä sektorilla 4,9 prosenttia ja kasvoi julkisella sektorilla 3,1 prosenttia edellisestä vuodesta.

Ennusteita vuodelle 2022

Valtiovarainministeriön kesäkuisten ennusteiden mukaan BKT kasvaisi 2,8 prosenttia vuonna 2022. Uudemmissa, syyskuisissa ennusteissa kasvuarviot ovat suurempia, mutta ennusteissa on huomattavaa vaihtelua. Esimerkiksi Suomen pankki ennustaa 2,8 prosentin kasvua, Kuntarahoitus 3 prosentin kasvua ja Palkansaajien tutkimuslaitos 3,5 prosentin kasvua. Pellervon taloustutkimus ennustaa jopa neljän prosentin kasvua. Kaikkien ennusteiden mukaan kasvu hidastuu vuonna 2023.

Kuntapuolella verotulojen ennustetaan kasvavan tänä vuonna vielä vahvasti, noin 5 prosenttia, mutta vuonna 2022 verotulokasvun ennustetaan hidastuvan noin yhteen prosenttiin.

Lähivuosien verotuloennusteisiin tuo epävarmuutta vuonna 2023 voimaantuleva sote-uudistus ja sen myötä muuttuvat verotulojen jakoperusteet sekä mahdolliset kiinteistöverotukseen tehtävät muutokset.

Seurakuntien talouden kannalta oleellista on, kuinka työllisyystilanne kehittyy ja miten koronavirus pysyy hallinnassa. Kehittyvien maiden alhainen rokotekattavuus voi tuoda haasteita tautitilanteelle maailmanlaajuisesti.

Kirkollisvero ja jäsenmäärän kehitys

Kirkollisveron määrään vaikuttavat talouden yleisen kehityksen lisäksi veroperustemuutokset, työllisyystilanne, kirkollisveroprosentin suuruus, seurakunnan jäsenten ansiotulojen ja eläketulojen kehitys ja niitä saavien määrä.

Kirkkohallitus saa päivityksen keväällä tehtyyn seurakuntakohtaiseen kirkollisveroennusteeseen syksyn aikana. Kun ennustetaulukko saadaan, se tallennetaan Sakastiin, josta se on seurakuntien ladattavissa.

Kirkon tilastopalvelussa (www.kirkontilastot.fi) on julkaistu ennuste jäsenmäärän kehityksestä koko kirkon tasolla ja myös seurakunnittain. Ennuste perustuu Tilastokeskuksen väestöennusteeseen ja toisaalta seurakuntien aikaisempaan jäsenkehitykseen.

Ennusteen mukaan koko kirkon tasolla jäsenmäärä vähenee lähivuosina noin 1,3 prosenttia vuodessa vanhenevan ikärakenteen ja kirkosta eroamisten vuoksi. Vuoteen 2025 mennessä jäsenmäärä on vähentynyt 6,5 prosenttia (31.12.2020 jäsenmäärään verrattuna). Hiippakunnittain kehitys vaihtelee Helsingin hiippakunnan 2,8 prosentista Mikkelin hiippakunnan 9,9 prosenttiin. Joissakin seurakunnissa jäsenmäärä vähenee lähes 15 prosenttia vuoteen 2025 mennessä.

Valtionrahoitus

Laki valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin tuli voimaan vuoden 2016 alussa, ja samalla luovuttiin seurakuntien yhteisövero-osuudesta. Lain mukaan seurakunnille lailla annettuja yhteiskunnallisia tehtäviä korvataan valtion talousarviosta maksettavalla 114 miljoonan euron suuruisella rahoituksella. Korvattavia tehtäviä ovat hautaustoimi, väestökirjanpito sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpito.

Hallituksen talousarvioehdotuksessa vuodeksi 2022 evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin on esitetty 118,7 miljoonan euron määräraha. Esityksessä on otettu huomioon 1,5 prosentin indeksikorotus. Rahoitus maksetaan Kirkon keskusrahastolle osissa kuukausittain ja rahoituksen edelleen tilittämisestä seurakuntatalouksille päättää kirkolliskokous marraskuussa. Kirkkohallituksen talousarvioehdotuksessa täysistunnolle (21.9.2021) esitetään, että summasta 109,4 miljoonaa euroa jaetaan seurakunnille euroa/kunnan jäsen -jakoperusteen mukaisesti. Jakotapa pysyisi nykyisellään. Rahoituksesta 6,9 miljoonaa euroa käytettäisiin seurakuntien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ylläpitoon ja 2,4 miljoonaa euroa Kirjuri-jäsentietojärjestelmän ylläpito- ja kehitystyöhön.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ylläpitoon osoitetusta määrärahasta jaetaan seurakunnille vuosittain avustuksia kirkollisten rakennusten hoitoon ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kirkollisen esineistön konservointiin. Lisäksi Kirkon keskusrahasto jakaa rakennusavustuksia.

Avustusten jakoperusteita ja hakuohjeita ollaan uudistamassa ja seurakuntia tullaan tiedottamaan uudistuksesta yleiskirjeellä. Uudistetut jakoperusteet ja ohjeet avustusten hakemiseen päivitetään myös Sakastiin: Seurakuntatyö -> Kiinteistöt ja maankäyttö -> Avustukset.

Rahoituslain neljännessä pykälässä säädetään, että Kirkon keskusrahaston tulee toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle sen määräämät, laissa tarkoitettujen edellä mainittujen yhteiskunnallisten tehtävien kustannusten seurantaan varten tarvittavat tiedot. Kirkon keskusrahasto käyttää tietojen toimittamiseen seurakuntien taloustilastoista johdettuja yhteenlaskettuja kustannustietoja. Seurakunnissa tulee tarkasti noudattaa kirkkohallituksen ohjetta kustannusten kohdentamisesta kirjanpidossa. Tilintarkastajia muistutetaan tarkastamaan, onko seurakunta kirjannut ja ilmoittanut kustannukset ohjeiden mukaisesti.

Maksut kirkon keskushallinnolle

Kirkon keskusrahastomaksu, 6,5 % (esitys)

Laskennallisen kirkollisveron perusteella määräytyvä Kirkon keskusrahaston perusmaksu on 6,5 %. Maksu on pysynyt samana vuodesta 2018 alkaen eikä maksuun esitetä muutosta myöskään vuodelle 2022.

Eläkerahastomaksu, 5 % (esitys)

Kirkollisveron perusteella määräytyvä eläkerahastomaksu on 5 %. Maksu on pysynyt samana vuodesta 2018 alkaen eikä maksuun esitetä muutosta myöskään vuodelle 2022.

Seurakunnan rahastomaksujen suuruuden arvioiminen

Seurakunta voi arvioida jo etukäteen sekä keskusrahasto- että eläkerahastomaksun suuruuden. Molemmat maksut perustuvat verovuoden 2020 kirkollisveroon. Seurakuntakohtaiset verovuoden 2020 kirkollisveron ennakkotiedot ovat nähtävissä Verosaajien internet-palvelussa kohdassa Muut tilastot: Maksuunpannut verot, verovuoden 2020 tietoja (päivitetty 30.8.2021), taulukko N181 (veronsaajat.vero.fi). Lopullinen tieto julkaistaan verotuksen valmistuttua marraskuussa. Laskennallinen kirkollisvero saadaan jakamalla seurakunnan verovuoden 2020 kirkollisverotuotto seurakunnan vuoden 2020 kirkollisveroprosentilla.

Kirkolliskokous tekee päätöksen molempien maksujen suuruudesta marraskuussa.

Verotuskustannukset

Seurakuntataloudet maksavat lain Verohallinnosta (30 §) mukaisesti verotuskustannuksina 3,2 prosenttia Verohallinnon toimintamenoista. Yksittäisen seurakuntatalouden verotuskustannusten laskentaperusteet määräytyvät puolestaan lain 31 §:n mukaan. Verohallinnon antaman ennakkotiedon mukaan seurakuntien osuus

olisi yhteensä noin 13,9 miljoonaa euroa (-5,7 %). Verotuskustannusosuus peritään seurakunnilta neljässä erässä maaliskuu-, kesä-, syys- ja joulukuun kausitilityksien yhteydessä.

Palkkakulut

Kirkon 1.4.2020 voimaan tullut virka- ja työehtosopimus (KirVESTES) on voimassa 28.2.2022 saakka. Kirkontyömarkkinalaitoksen mukaan vuonna 2022 palkantarkistuksiin on sopimuksen perusteella syytä varata noin 0,5 % lisää vuoteen 2021 verrattuna. Kustannuksia vuoteen 2021 verrattuna nostaa vuoden 2021 yleiskorotuksen toteutuminen kaikille 12 kuukaudelle vuonna 2022 (ns. palkkaperintö). Tämä vuoden 2022 kustannusarvio sisältää vain voimassa olevasta sopimuksesta johtuvat palkkamenot vuodelle 2022 verrattuna vuoteen 2021. Uuden 1.3.2022 alkavan sopimuskauden mahdollisten palkantarkistusten vaikutusta vuoden 2022 palkkakuluihin ei tässä vaiheessa voida arvioida.

Lomarahat maksetaan KirVESTES:n mukaisina.

Henkilösivukulut

Eläkemaksut

Seurakuntien työnantajan eläkemaksuksi esitetään 21,0 %. Työntekijän eläkemaksu on alle 53-vuotiailla ja 63 vuotta täyttäneillä 7,15 prosenttia ja 53–62-vuotiailla 8,65 prosenttia palkoista. Kevan laskutuksessa työnantajan ja työntekijän eläkemaksuprosentit yhdistetään. Työntekijöiden keskimääräinen eläkemaksu kirkon eläkejärjestelmässä on 7,7 %. Seurakunnilta laskutettava palkkaperusteinen eläkemaksu vuonna 2021 pysyy nykyisellään ja on 28,7 % (21,0 + 7,7). Maksu on lopullinen ja seurakunta joko hyötyy tai häviää riippuen henkilöstön ikärakenteesta.

Muut henkilösivukulut

Kuntaliitto on julkaissut arvionsa työnantajan sairausvakuutus- ja työttömyysvakuutusmaksuista. Lopulliset päätökset saadaan marraskuussa. Vuonna 2022 työnantajan sairausvakuutusmaksu laskisi 1,35 prosenttiin (1,53 % vuonna 2021) ja työnantajan työttömyysvakuutusmaksu olisi palkkasummarajaan 2 169 000 e saakka 0,5 prosenttia ja ylittävästä osasta 2,05 prosenttia (1,9 % vuonna 2021). Muut työnantajamaksut ovat keskimäärin noin 0,7 prosenttia.

Rakennusten ylläpitokulut

Kiinteistöjen ylläpidon kustannukset pysyivät kutakuinkin ennallaan vuonna 2020 mutta ovat tänä vuonna nousseet. Vuoden toisella neljänneksellä vuosimuutos oli 2,1 %. Tasaisen kasvun voi olettaa jatkuvan.

Vuosimuutoksella mitattuna kiinteistön ylläpidon kulueristä eniten on kasvanut jätehuolto (6,0 %). Veden ja jäteveden kustannukset kasvoivat 2,6 prosenttia. Korjauskustannukset 2,8 prosenttia. Lämmityskustannukset nousivat 4,2 prosenttia, vahinkovakuutukset 2,6 prosenttia, hallinto 1,6 prosenttia, käyttö ja huolto 1,3 prosenttia sekä ulkoalueiden hoito 0,3 prosenttia. Sen sijaan siivouksen kustannukset laskivat 0,7 prosenttia ja sähkön kustannukset 0,4 prosenttia. (Lähde: Tilastokeskus, Kiinteistön ylläpidon kustannusindeksi [verkkojulkaisu] tilastokeskus.fi)

Talousarvioavustusten tilittämistä lähetysjärjestöille

Kirkon lähetysjärjestöjen ja Kirkon Ulkomaanavun toiveena on, että seurakunnat ilmoittaisivat järjestöille kohdennetut avustukset heti sen jälkeen, kun niistä on tehty päätökset. Näin toimittaessa järjestöjen taloussuunnittelu olisi varmemmalla pohjalla. Tätä järjestöjen toivetta tukisi parhaiten käytäntö, jossa seurakunta päättäisi jo budjetointivaiheessa avustusmäärärahan jakamisesta järjestöjen kesken. Suositus seurakuntien talousarviomäärärahojen jakamisesta kirkon lähetysjärjestöille on

julkaistu Evi-Plus -sivustolla: <https://evl.fi/plus/hallinto-ja-talous/tilastot-ja-asiakirjat/lahetystyon-ja-kansainvalisen-avustustoiminnan-tilastoja>

Taloudelliset avustukset seurakunnille

Seurakuntataloudet voivat hakea verotulojen täydennysavustusta ja harkinnanvaraista avustusta. Verotulojen täydennysavustusten jakoperusteita muutettiin vuodesta 2018 alkaen. Verotulojen täydennysavustuksen määrä seurakuntataloutta kohti muodostuu laskelman perusteella. Laskentaperusteisiin ei ole tulossa uusia muutoksia. Tarkemmat tiedot ja ohjeet löytyvät Sakastista: Hallinto ja talous – Keskusrahasto – Avustusjärjestelmä.

Muuta huomioon otettavaa

Kirkon jäsenmäärän ennustetaan laskevan vuodesta 2020 vuoteen 2025 saakka noin 6,5 % (Kirkon tilastopalvelu). Jäsenmäärä on viime vuosina laskenut noin 50 000 jäsenellä / vuosi ja ennusteessa saman kehityksen arvioidaan jatkuvan. Pidemmän aikavälin ennusteessa jäsenmäärän arvioidaan laskevan noin 10 prosenttia vuoteen 2030 ja noin 24 prosenttia vuoteen 2040 mennessä.

Huomionarvoista on, että verotulojen arvioidaan laskevan noin 6 prosenttia vuoteen 2030 mennessä, kun samana ajanjaksona jäsenmäärän laskuksi arvioidaan 10 prosenttia. Jäsenmäärän ja verotulojen ei siis ennusteta laskevan samassa suhteessa. Tulevina vuosina harveneva jäsenistö maksaa vuosi vuodelta enemmän kirkollisveroa per veronmaksaja. Veronmaksajat ovat suurelta osin eläkeiässä tai jo hyvin lähellä sitä. On luonnollista, että jäsenmäärä vähenee lähitulevaisuudessa merkittävästi juuri tämän ikäryhmän osalta. Verotulojen jäsenmäärää hitaamman laskun varaan ei ole perusteltua suunnitella tulevaisuuden toimintaa.

Seurakuntien eriytymiskehitys on ilmeistä. Vaikka joissakin seurakuntatalouksissa kirkollisverotuottoja vielä kertyy, monet pienet seurakunnat ovat jo nyt taloudellisesti tiukoilla ja toimintamahdollisuuksia on vähän tai ei enää juuri ollenkaan. Seurakuntien strategia tulevia vuosia varten tulee nyt laatia ottaen huomioon niukkenevat resurssit. Kun resurssit niukkenevat, pitää miettiä, miten taloutta voidaan tasapainottaa. Säästöä voidaan aikaansaada keskittämällä toimintaa, luopumalla joistakin työmuodoista, kokeilemalla uusia toimintatapoja tai kehittämällä yhteistyötä muiden seurakuntien ja toimijoiden kanssa. Vapaaehtoisten työpanoksesta voi olla merkittävä apu, kun henkilöstöresurssit niukkenevat. Mikäli edellä mainitut keinot eivät riitä, yhtenä vaihtoehtona on taloudellisesti ja toiminnallisesti järkevää selvittää myös mahdollisuus seurakuntarakennemuutokseen. Seurakuntaliitos voi olla positiivinen muutos, uusi mahdollisuus, joka turvaa alueen seurakunnallisen toiminnan, luo mahdollisuudet monipuolisempaan toimintaan ja parantaa henkilöstön työhyvinvointia. Koska monilla seurakunnilla taloudellinen tilanne on vielä verraten hyvä, tulevaisuuden strategiaa ja ratkaisuja kannattaa valmistella huolellisesti.

Julkisyhteisöjen taloudenhoidon perustana on talouden tasapaino. Käytännössä talous on aina yli- tai alijäämäinen, mutta pitkällä aikavälillä sen tulee olla keskimäärin tasapainossa. Talouden suunnittelussa pitää ottaa huomioon seurakunnan talouden nykytilan yli- tai alijäämäisyys. Seurakuntatalouden voidaan katsoa olevan vakavissa taloudellisissa vaikeuksissa, jos taseeseen on kertynyt alijäämää. Tilanne on erittäin vaikea, jos tilikauden tulos on ollut negatiivinen kahtena tai useampana vuotena.

Talouden tasapainon mittarina suositellaan käytettäväksi vuosikatteen määrän suhdetta tulevien investointien ja lainanlyhennysten vuosikeskiarvoon.

Seurakunnassa, jossa uhkana on alijäämäinen talousarvio vuodelle 2022 tai jossa vuosikate ei riitä kattamaan vastaisia investointeja ja lainanlyhennyksiä, on talouden

tasapainottamiseksi laadittava vähintään kolme vuotta kattava suunnitelma. Tuona aikana talous on saatettava tasapainoon.

Seurakunnan tulee aktiivisesti ja säännöllisesti itse seurata talouden kehitystään sekä hallinnon ja toiminnan tilaansa. Jos seurakunta on taloudellisissa vaikeuksissa, talouden tasapainotustoimenpiteisiin on ryhdyttävä välittömästi. Avoin keskustelu on avainasemassa. Taloudellista tilannetta voidaan parantaa lisäämällä tuottoja ja/tai vähentämällä kuluja. Tuottoja voidaan lisätä esimerkiksi korottamalla kirkollisveroprosenttia. Kirkollisveron korottamisen vaikutukset kannattaa kuitenkin arvioida ensin huolellisesti, tehdä talouden linjaukset ja vasta sen jälkeen laatia talousarvio- ja veronkorotusesitykset. Kun veronkorotus perustellaan hyvin ja siitä tiedotetaan avoimesti, jäsenet sitoutuvat toiminnan rahoittamiseen jatkossakin.

Monilla seurakunnilla on omistuksessaan huomattavan suuri kiinteistökanava, jolloin kiinteistökulut ovat seurakunnalle merkittävä kuluerä. Kiinteistökuja voidaan vähentää muun muassa luopumalla kiinteistöistä sekä karsimalla käyttö- ja ylläpitokustannuksia. Kaikkien seurakuntien on syytä laatia kiinteistöstrategia tukemaan vuosikatteen riittävyyden arviointia, seurakunnan päätöksentekoa ja talouden tasapainottamista. Kiinteistöstrategia suositellaan laadittavan seurakuntien kiinteistöstrategiamallin mukaan. Kirkkohallituksen täysistunnon hyväksymä malli ja siihen liittyvät taulukot ja ohjeet löytyvät Sakastista: Seurakuntatyö -> Kiinteistöt ja maankäyttö -> Kiinteistöstrategia. Kiinteistömenoissa voidaan saavuttaa säästöjä parantamalla energiatehokkuutta, muuttamalla kiinteistöjen lämmitysmuotoa ja lisäämällä kiinteistöautomaatiota. Kirkkohallitus myöntää seurakunnille hiilineutraalisuusavustusta myös vuonna 2022 rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen ja fossiilisia energialähteitä käyttävien lämmitysjärjestelmien muutokseen eli fossiilisista polttoaineista luopumiseen.

Henkilöstö on seurakunnan tärkein resurssi. Huolellisella henkilöstösuunnittelulla voidaan vaikuttaa siihen, että seurakunnalla on tulevaisuudessakin käytössään riittävät ja tarkoituksenmukaiset resurssit toiminnan turvaamiseksi. Kun henkilöstösuunnittelua tehdään ennakoivasti, niukkeneviin resursseihin voidaan varautua järjestelemällä työtehtäviä uudelleen, tekemällä muutoksia tehtävänkuviin ja selvittämällä mahdollisuudet erilaisiin yhteistyökuvioihin naapuriseurakuntien kanssa. Henkilöstökuluja voidaan karsia myös jättämällä korvaava rekrytointi tekemättä työntekijän eläköidyttyä tai siirryttyä toisen työntekijän palvelukseen. Vapaaehtoisten aktivointi hyödyttää kaikkia osapuolia. Mikäli henkilöstökuluja ei onnistuta muilla keinoin vähentämään, viimeisiä keinoja ovat lomautukset ja irtisanomiset. Jotta tällaiset tilanteet voitaisiin välttää, oman seurakunnan talouden ja toiminnan tilan säännöllinen ja realistinen tarkastelu on ensiarvoisen tärkeää.

Tiedusteluihin vastaa taloussuunnittelupäällikkö Johanna Simpanen, sähköposti johanna.simpanen@evl.fi tai puhelin 050 4323323.

Kirkkohallitus

Pekka Huokuna

kansliapäällikkö

Pirjo Pihlaja

kirkkoneuvos

ISSN 1797-0326